

KULTURSKOLEVERKSAMHET PÅ SKOLTID

Resultat av enkätstudie bland
Sveriges kulturskolor hösten 2019

KULTURSKOLERÅDET

Kulturskolerådet är en ideell, partipolitiskt och fackligt obunden förening där kommuner samverkar för en tillgänglig och högkvalitativ kulturskoleverksamhet.

Vår vision är att alla barn och unga har likvärdiga möjligheter att utvecklas genom kulturutövande i verksamhet av hög kvalitet och tillgänglighet.

Kulturskolerådet bildades 1996 (då under namnet Sveriges musik- och kulturskoleråd, SMoK) och har idag omkring 90 procent av landets kommuner som medlemmar.

Organisationen verkar genom omvärldsbevakning, kurser och konferenser, opinionsbildning och olika utvecklingsprojekt för stärkta förutsättningar för landets kulturskolor. Kulturskolerådet arrangerar bland annat återkommande Kulturskoledagarna.

Läs mer på www.kulturskoleradet.se

Kulturskolerådet | Hornsgatan 103 | 117 28 Stockholm
E-post: generalsekreterare@kulturskoleradet.se | www.kulturskoleradet.se

INNEHÅLL

FÖRORD	4
RESULTAT	5
Undervisning under skoltid.....	5
Verksamhet under skoldagen.....	10
Hur många elver rör det sig om?.....	10
Orsaker till upplägget.....	10
Konsekvenser av begränsade möjligheter att gå ifrån på skoltid.....	13
SLUTSATSER	14

FÖRORD

Diskussionen om kulturskoleundervisning under skoltid har intensifierats under hösten 2019. Skolinspektionens beslut angående Gislaved startade en debatt inom skola och kulturskola men också på nationell nivå. Skolinspektionen menar att det strider mot skollagen när barn får ledigt från skolan för att delta i kulturskolans undervisning, en praxis som funnits i många kommuner och under flera decennier.

För att få en bättre bild av i vilken utsträckning och på vilket sätt som kulturskoleverksamhet bedrivs på skoltid har Kulturskolerådet under hösten 2019 genomfört en enkätundersökning där kulturskolechefer i alla kommuner har fått svara på frågor om hur kulturskoleverksamheten förhåller sig till skoltiden.

I följande rapport presenteras resultaten från undersökningen. Kulturskolechefer från 247 kommuner har svarat på enkäten och det motsvarar drygt 85 procent av landets alla kommuner. Svar har kommit in från samtliga län och kommungrupper. Ingen enskild typ av kommun är underrepresenterad bland svaren så resultatet kan anses ge en god nationell överblick.

De lokala förutsättningarna för att driva kulturskola ser olika ut. Kulturskolerådets menar att organiseringen av kulturskoleverksamhet bör kunna avgöras lokalt och i samråd mellan berörda parter. Ett generellt förbud mot undervisning under skoltid skulle drabba glesbygdskommunerna särskilt hårt. Tiotusentals barn kan drabbas. Att ge förutsättningar för att så många barn som möjligt ska kunna ges möjlighet till kulturutövande bör vara utgångspunkten!

Torgny Sandgren
generalsekreterare, Kulturskolerådet

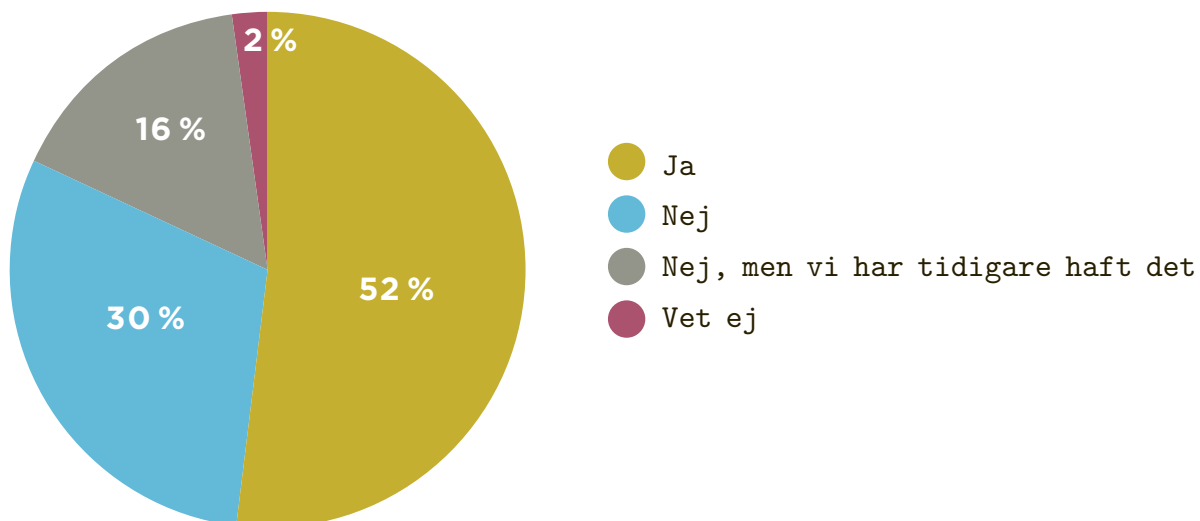
RESULTAT

Undervisning under skoltid

RESULTAT FÖR RIKET

Kulturskolecheferna har först fått svara på om de har verksamhet där eleven får ledigt från skolans ordinarie undervisning för att delta i musik- eller kulturskolans undervisning. Resultatet åskådliggörs i följande diagram:

Har ni verksamhet där eleven får ledigt från skolans ordinarie undervisning för att delta i musik- eller kulturskolans undervisning?

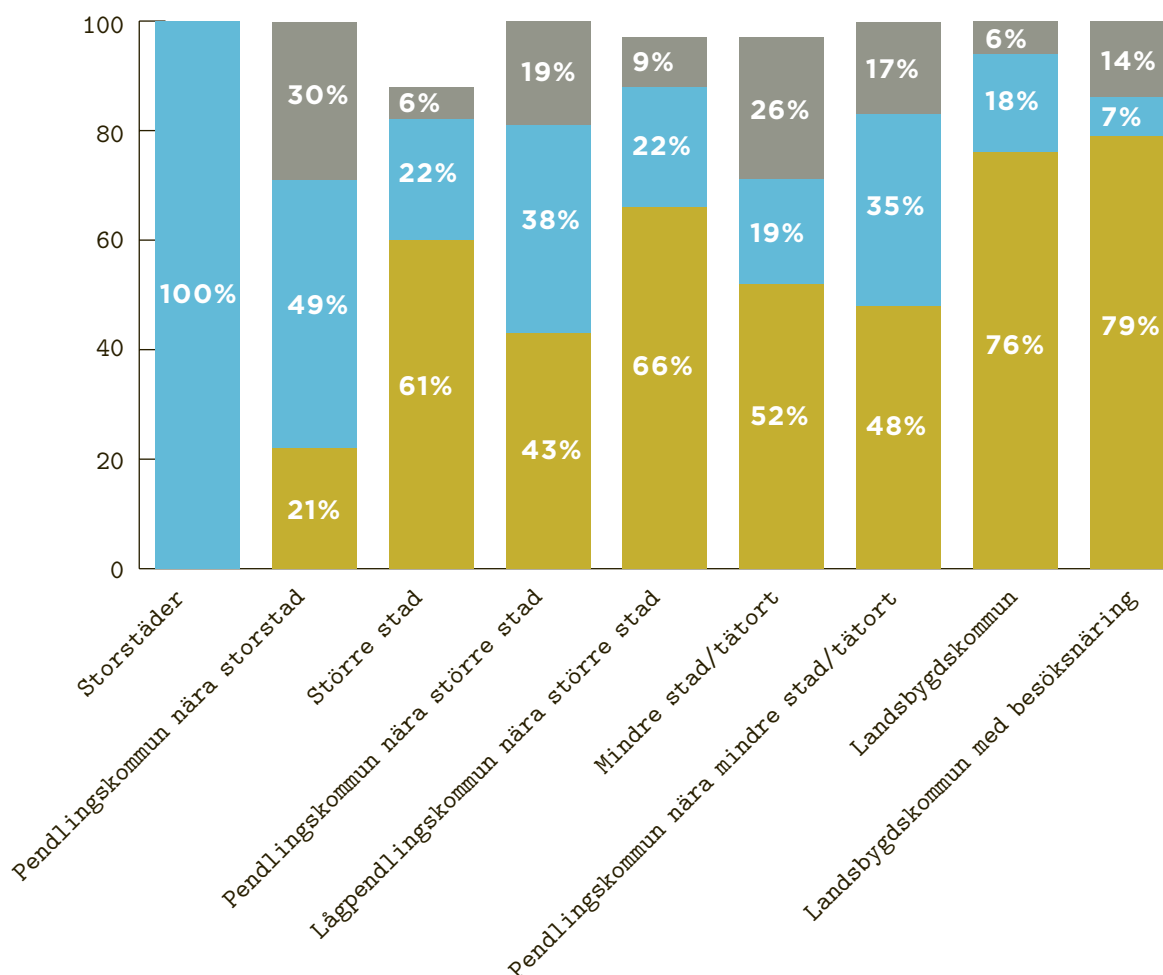

Fler än hälften av respondenterna svarar att elever får ledigt från ordinarie undervisning för att delta i undervisning i kulturskolan. Ungefär en tredjedel av kulturskolorna som deltagit har uppgett att de inte har verksamhet som elever i skolan får ledigt för att delta i. Det är inte ovanligt att det funnits ett upplägg där elever fått ledigt för kulturskoleverksamhet men att detta nu tagits bort. Det skulle vara en indikation på att frågan om kulturskoleverksamhet under skoltid aktualiserats i vissa kommuner och lett till beslut eller praxis att inte ha det.

Har ni verksamhet där eleven får ledigt från skolans ordinarie undervisning för att delta i musik- eller kulturskolans undervisning?

- Ja
- Nej
- Nej, men vi har tidigare haft det

Svaret "Vet ej" är borttaget då det var så få som svarade det. Det gör dock att vissa staplar inte uppgår till 100 procent.

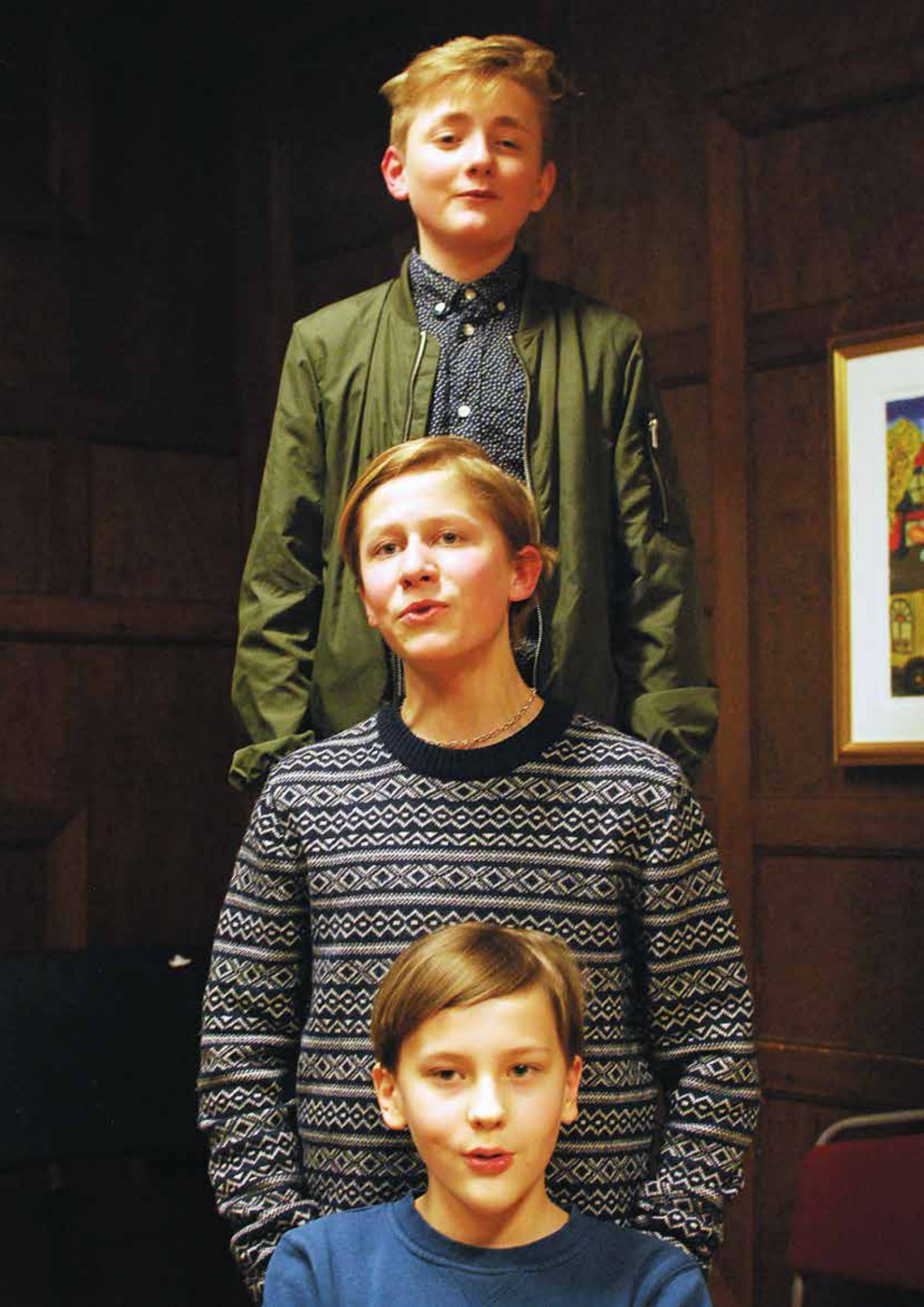

RESULTAT UPPDELAT PER KOMMUNGRUPP

Samma fråga ser nedbruten på kommungrupp ut på följande sätt. Procentsatsen säger hur stor andel av de svarande kommunerna i respektive kommungrupp som angett svaren "Ja" (gul stapel), "Nej" (blå stapel) och "Nej, men vi har tidigare haft" (grå stapel).

Det är betydligt vanligare med kultursko-leundervisning på skoltid i mindre kommuner och i kommuner med större geografiska avstånd än i större kommuner och kommuner i mer tätbefolkade områden. Bland större

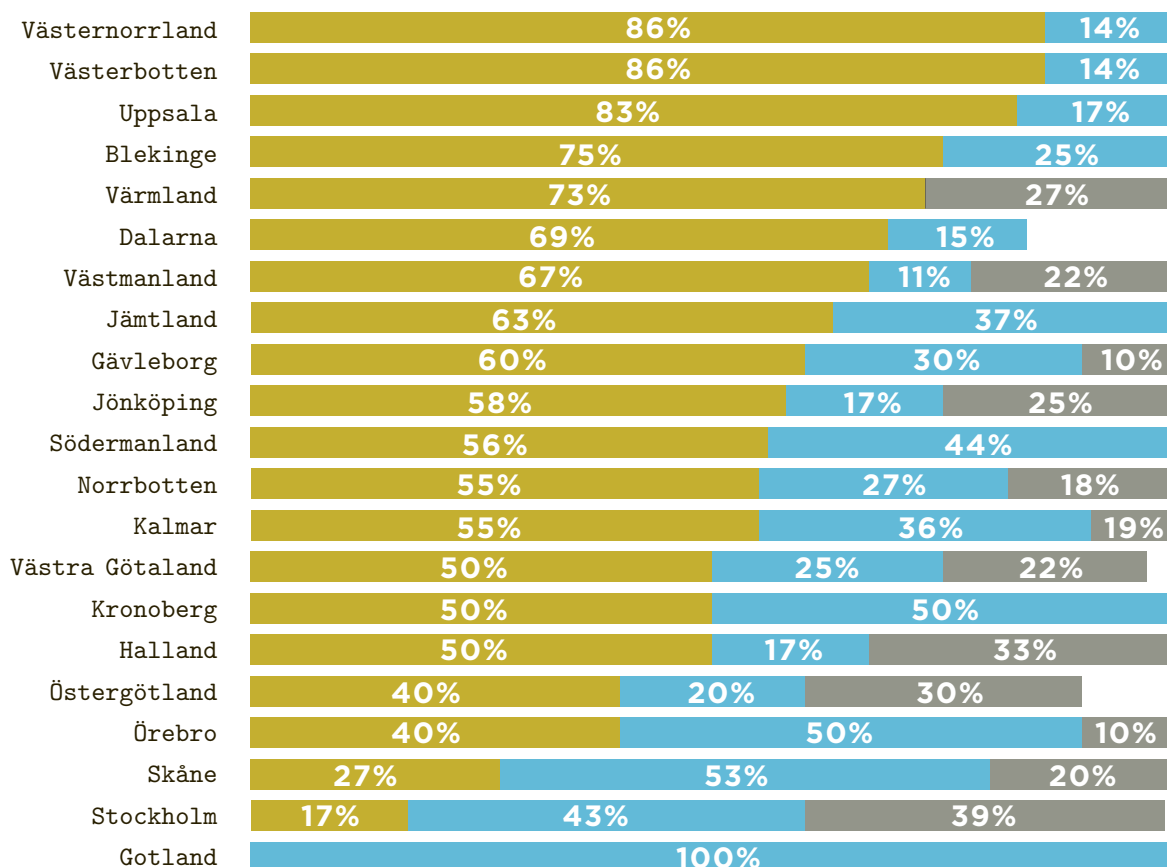
kommuner i mer tätbefolkade regioner och i kommuner med goda pendlingsmöjligheter till större städer är det också något vanligare att man tidigare gett elever ledigt för att delta men att det nu tagits bort. En möjlig tolkning är att det dessa större kommuner/pendlingskommuner upplever sig ha haft goda möjligheter att bedriva kulturskoleverksamheten utanför skoltid på ett kvalitativt och tillgängligt sätt. Mindre glesbygdskommuner skulle då inte i lika hög grad ha hittat sådana lösningar.

Har ni verksamhet där eleven får ledigt från skolans ordinarie undervisning för att delta i musik- eller kulturskolans undervisning?

- Ja
- Nej
- Nej, men vi har tidigare haft det

Svaret "Vet ej" är borttaget då det var så få som svarade det. Det gör dock att vissa staplar inte uppgår till 100 procent.

RESULTAT UPPDELAT PER LÄN

Nedan följer svaret på samma fråga uppdelat på län. Svaren är rangordnade så att de län där högst andel av kulturskolorna svarat att de bedriver kulturskoleverksamhet på skoltid placeras överst.

Kulturskoleundervisning under skoltid är

vanligare i de nordligare länen än i de södra. Åtta av landets tio nordligaste län finns bland de totalt nio län där 60 procent eller fler av de deltagande kommunerna svarat att elever får ledigt från ordinarie undervisning för att delta i kulturskoleundervisning.

Verksamhet under skoldagen

I enkäten har också respondenterna fått svara på om elever har möjlighet att delta i kulturskolans frivilliga undervisning under raster och håltimmar.

80 procent av de kulturskolor, som deltagit i enkäten, har svarat att de erbjuder deltagande i frivillig undervisning på raster och/eller håltimmar. 20 procent har svarat att de inte gör det. Även här går det att se en skillnad mellan olika kommungrupper. I kommungruppen ”Storstäder och storstadsnära kommuner” är det 65 procent av kommunerna som uppger att denna möjlighet finns. I kommungruppen ”Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner” är motsvarande siffra 87 procent.

Möjligheter att gå ifrån skoldagen under raster och håltimmar och delta i kulturskolans frivilliga verksamhet är vanligare i mindre städer och i landsort/glesbygd än i större städer och mer tätbefolkade områden.

Hur många elever rör det sig om?

De som svarat på enkäten har också ombetts uppskatta hur stor andel (procent) av deras kulturskoleelever som får ledigt/går ifrån skolans ordinarie undervisning för att delta i kulturskoleverksamhet. 137 av de totalt 247 respondenterna har svarat på frågan. Uppgifterna varierar från några enstaka procent upp till 100 procent och med ett genomsnitt på 40 procent. Baserat på nedanstående uppgifter handlar det då uppskattningsvis om cirka 25 000 elever som deltar i kulturskoleverksamhet under skoltid.

- 52 procent av kulturskolorna uppger att de har undervisning under skoltid
- Bland dessa kulturskolor deltar i genomsnitt 40 procent av eleverna i kulturskoleverksamheten under skoltid
- 2018 deltog cirka 173 900 barn i åldrarna

6–19 år i kulturskoleverksamhet (11 procent av den totala antalet barn och unga i åldersspannet i befolkningen) (Se Kulturskolan i siffror). Om man räknar bort elever i förskoleklass och gymnasieskola rör det sig om cirka 120 000 elever i grundskola.

Bland dem som uppger att det är en hög andel av eleverna som deltar i kulturskolan under skoltid är mindre kommuner överrepresenterade vilket sannolikt skulle dra ner siffran något. Samtidigt deltar en högre andel av barn och unga i just grundskoleålder i kulturskoleverksamhet än de genomsnittliga 11 procenten får åldersspannet 6–19 år vilket å andra sidan skulle höja antalet något. Dessutom bedömer Kulturrådet siffran på 173 900 som underskattad då den baseras på personnummer vilket inte alla kulturskolor rapporterat in. Siffran 25 000 elever är antagligen därför något underskattad.

Orsaker till upplägget

Respondenterna har också i fritext fått uppge varför de valt att lägga upp kulturskoleverksamheten som de gjort. De flesta har då kommenterat sitt val att bedriva viss kulturskoleverksamhet under skoltid. De allra flesta svaren handlar om olika perspektiv på tillgänglighet:

Geografisk tillgänglighet: Avstånd är det som respondenterna lyfter fram som den vanligaste orsaken till att kulturskoleverksamhet bedrivs under skoltid. Barn i kommuner med större avstånd och där barn åker skolskjuts beskrivs ha svårt att delta i kulturskoleverksamhet om det inte sker under eller i nära anslutning till skoldagen. Det är då en praktisk lösning som undanröjer hinder eller sänker trösklarna för barn att delta i kulturskolan.

Fysisk tillgänglighet: Kulturskoleverksamhet på skoltid bedrivs också i många fall just på skolan. Det finns exempel där kulturskolor vissa dagar är utlokaliserade till byaskolor/landsbygdsskolor och på så sätt gör sig tillgängliga i hela kommunen – inte bara i cen-

tralorten. En förutsättning för det arbetssättet uppges vara att verksamheten bedrivs under skoltid.

Överbrygga socioekonomiska hinder: I svaren lyfter kulturskolecheferna inte bara fram de geografiska och fysiska hinder som de vill överbrygga genom verksamhet på skoltid utan också socioekonomiska hinder. Att bedriva kulturskoleverksamhet under skoltid beskrivs av vissa som ett sätt att överbrygga skillnader i vårdnadshavares möjligheter och intresse att följa barn till kulturskolan på fritiden. Hög tillgänglighet lyfts ut detta perspektiv fram som en likvärdighetsfråga och som ett sätt att överbrygga skillnader i vårdnadshavares förutsättningar att stödja barn att delta i kulturskolan.

Nå fler: Många kulturskolor säger också att kulturskoleverksamhet under skoltid är ett sätt att nå ut till fler barn och unga – ett uppdrag som många kulturskolor har. Att bedriva kulturskoleverksamhet under skoltid blir då

en av flera strategier för att bedriva mer verksamhet för fler barn.

Barnets rätt till kulturutövande: Givet att skolan är obligatorisk finns det också kulturskolechefer som i sina svar lyft fram kulturskoleverksamhet under skoltid som ett sätt att säkra barnets rätt till kulturövande i enlighet med barnkonventionen. Alla barn finns i skolan och om även kulturskolan närvarar under skoltiden kan barn i högre utsträckning garantera gos förutsättningar för kulturutövande.

Kompetensförsörjning: Det finns också kulturskolechefer som beskriver att arbetssättet är en förutsättning för en god kompetensförsörjning till kulturskolan. Genom ett nära samarbete med skolan skapas mer attraktiva lärar-/pedagogtjänster. Det möjliggör också kombinationstjänster som för vissa kommuner är en förutsättning för god kompetensförsörjning. Ett par respondenter lyfter också fram att det är ett sätt att skapa

en rimlig arbetssituation för medarbetarna i kulturskolan.

Önskemål från vårdnadshavare: Några skriver att det varit ett uttryckligt önskemål från vårdnadshavare att barn ska få delta i kulturskoleverksamhet under skoltid.

Vissa kommuner beskriver i sina svar också en procedur för hur "godkännandet" att få ledigt för att delta i kulturskoleundervisning på skoltid går till. Det är ofta i samråd mellan elev, vårdnadshavare, ansvarig lärare och ibland även rektor. Många betonar just vikten av att ha en nära dialog mellan kulturskolan och skolan när viss kulturskoleverksamhet sker under skoltid. Ett par nämner också att de försöker skapa "rullande scheman" så att det inte blir samma ämnen som ständigt drabbas när elever går ifrån undervisningen för att delta i kulturskolan.

I svaren finns det också kulturskolor som kommenterar sitt val att inte bedriva kulturskoleverksamhet under skoltid. Det kan då handla om att det finns ett policybeslut i kommunen att all kulturskoleverksamhet ska ske utanför skoltiden.

NÅGRA SVAR:

"Alla elever ska ha samma möjlighet att delta i kulturskolan. Vår kommun är geografiskt stor med långa avstånd. Det förutsätter att man kan åka kollektivt (vilket inte

går) eller att man har vårdnadshavare som kan skjutsa. En annan orsak är att lärarna har kombinationstjänst (grundskola och frivillig verksamhet). Det går inte att få ihop lärarnas tjänster om vi inte får undervisa elever dagtid i grundskolan."

"Det är enda möjligheten att träffa alla barn och unga. Det har med tillgänglighet, likvärdighet och demokrati att göra."

"För att kunna erbjuda en verksamhet som är tillgänglig för alla elever på lika villkor. Ingen ska behöva avstå från Musikskolans verksamhet pga. avstånd, ekonomiska eller sociala förutsättningar."

"Vi bedriver uppsökande verksamhet/undervisning i kransskolorna som annars inte skulle få tillgång till Kulturskolan pga. infrastruktur. Kulturskolan har inte heller egna lokaler att vara i så därför är hela vår verksamhet upplagd som uppsökande verksamhet med undervisning på dagtid"

"Kommunalt beslut och inriktnings-

mål; att utveckla en kulturskola med ökad bredd och hög tillgänglighet både inom skoltid och på fritiden."

Konsekvenser av begränsade möjligheter att gå ifrån på skoltid

Kulturskolecheferna har också fått svara på frågan vilka konsekvenser det skulle få i deras kommun om möjligheten för elever att få ledigt/gå ifrån ordinarie undervisning för att delta kulturskoleverksamhet skulle försvinna.

De flesta svar handlar om att det skulle minska tillgängligheten och leda till att färre barn skulle kunna ta del av kulturskolans verksamhet. Flera lyfter också fram att deltagandet skulle bli mer orättvist och framför allt gynna barn med vårdnadshavare som stödjer dem att delta i kulturskoleverksamhet. En del säger uttryckligen att det främst skulle drabba barn med socioekonomiskt svagare förutsättningar, exempelvis nyanlända barn, barn med vårdnadshavare med låg utbildningsbakgrund eller barn som bor i mer utsatta eller i glesbygd/ytterområden. En del uppskattar hur stor andel av barnen de skulle förlora genom en sådan inskränkning. Siffrorna varierar mellan 35 till över 50 procent.

Några lyfter fram att det skulle bli särskilt svårt att fortsätta bedriva sådan orkester- och ensembleverksamheten som av praktiska skäl arrangerats under skoltid.

Det är också vanligt att lyfta fram de konsekvenser som det skulle få för kulturskolans medarbetare och dess möjligheter att attrahera kompetenta lärare. Många respondenter menar att det skulle leda till betydligt sämre arbetsvillkor och arbetsmiljö för kulturskolans medarbetare och att det skulle göra det svårare än det redan är att rekrytera och attrahera kompetenta pedagoger och lärare.

Ett par går så långt som att säga att konsekvensen sannolikt skulle bli att kulturskolan skulle få läggas ner.

NÅGRA SVAR:

"Jag skulle tro att väldigt många elever tvingas sluta i Kulturskolan. Jag tror också att många av lärarna skulle söka sig andra arbeten där man får arbeta dagtid."

"Vi har inte lokaler anpassade för kvällsundervisning för all personal. Många elever skulle vara hänvisade till sena tider vilket skulle innebära sämre förutsättningar och att de blir trötta. Bara de elever som bor i närheten eller har vårdnadshavare som skjutsar och hämtar skulle kunna delta."

"Mellanstadiets skolorkestrar skulle försvinna."

"Konsekvenserna skulle bli katastrofala. Vi skulle tappa en stor del av våra elever genom att väldigt många åker skolskjuts. Det skulle inte bli en verksamhet där alla har möjlighet att delta."

"Det finns två perspektiv i frågan. Dels barnperspektivet. Vi har många elever som har lång resväg och flera av dem tror jag kommer sluta. Vi har försökt att göra kulturskolan så tillgänglig som möjligt. Ett sätt är att undervisa på skolorna i glesbygden på skoltid. Vi ser att vi når fler barn som annars inte får samma medborgerliga rättighet att utöva och utforska kulturuttryck. Ur medarbetarperspektiv blir det en dramatisk förändring för arbetstiden. Vilket resulterar i konsekvenser för familjeliv, sociala relationer, barnomsorg osv. Det blir svårare att rekrytera och behålla personal."

SLUTSATSER

Enkätundersökningen visar att det är relativt vanligt att elever får ledigt från skolans ordinarie undervisning för att delta i kulturskoleverksamhet. Mer än hälften av landets kommuner har sådana lösningar. Läger man till verksamhet som sker under håltimmar och raster är siffran 80 procent.

Det är tydligt att förutsättningarna för att bedriva en tillgänglig kulturskoleverksamhet skiljer sig markant åt mellan landets kommuner. Kulturskolor i mindre städer och landsbygdskommuner i mer glesbefolkade områden bedriver i högre utsträckning verksamhet på skoltid än större kommuner i mer tätbefolkade områden. Dessa kommuner finns huvudsakligen i de nordligare länen.

Tillgänglighet lyfts fram som den främsta anledningen till att bedriva kulturskoleverksamhet på skoltid. Upplägget skapar likvärdiga möjligheter för alla barn att delta och kompensera för olikheter i förutsättningar som avstånd och vårdnadshavares engagemang. Möjligheterna att erbjuda attraktiva tjänster och en god arbetsmiljö för kulturskolans pedagoger/lärare lyfts också fram som viktig.

Lågt räknat rör det sig sannolikt om minst 25000 barn som idag får ledigt från skolans ordinarie undervisning för att delta i kulturskoleverksamhet. Om denna möjlighet begränsas menar många kulturskolechefer att det skulle leda till en markant försämrad och olikvärdig tillgång till kulturskolan. Verksamheten skulle i högre utsträckning bli tillgänglig för barn som bor centralt och för barn med engagerade vårdnadshavare. Det skulle också bli svårare att attrahera rätt kompetens till kulturskolan.

JAPAN

LOPPIS

12/12 2014

BECKNING
MÄLARI

REMAKE
ACCESSOARERS!

Remake och skapa ditt egna
Remake-accessoarer
Accessoarer
Välkomna till workshop och
skapa ditt eget projekt!

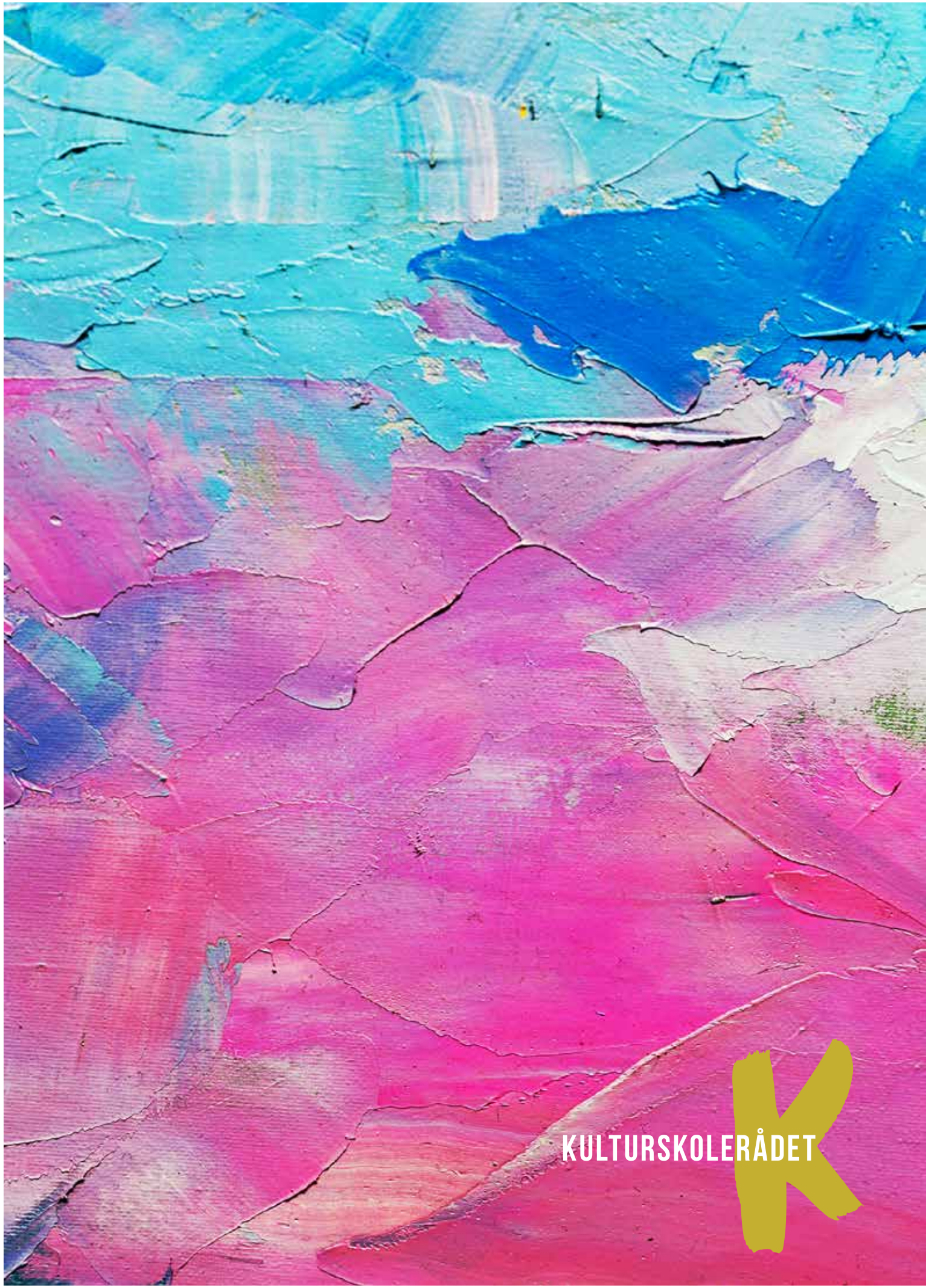
OSKARIN FÄRREBERG

av: Ingrid
@ingrid

REKONSTRUKTION

KULTURSKOLERÅDET

